

Aleksandra Kulpa-Puczyńska

Recenzja książki

Aneta Klementowska

Poradnictwo zawodowe w gimnazjum wiejskim w wymiarze środowiskowym (studium przypadku)

Wydawnictwo Naukowe PTP

Instytut Inżynierii Bezpieczeństwa i Nauk o Pracy Uniwersytetu Zielonogórskiego
Zielona Góra 2014

Autorką publikacji jest doktor Aneta Klementowska, ceniony pracownik dydaktyczno-naukowy, aktywnie uczestniczący w ogólnopolskich konferencjach i seminariach poświęconych m.in. problematyce współczesnego rynku pracy, a także w spotkaniach specjalistów/praktyków odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu poradnictwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy. Wśród wielu zainteresowań naukowo-badawczych A. Klementowskiej, istotnych z punktu widzenia recenzowanej monografii, warto wskazać na uwarunkowania decyzji edukacyjno-zawodowych młodzieży oraz działalność instytucji środowiska lokalnego, w tym instytucji rynku pracy, wspierających młode osoby w niełatwych i niepewnych wyborach dziedziny kształcenia oraz drogi zawodowej. Autorka w swojej książce podkreśla, że „[...] każdy z elementów (np. szkoły, poradnie, urzędy pracy, organizacje młodzieżowe, itd.) pod względem organizacyjnym stanowi swego rodzaju podsystem. (...) Istotne jest zatem, aby między poszczególnymi podsystemami istniało zjawisko stałej współpracy, ze względu na to, iż najczęściej działalność jednej instytucji stanowi kontynuację lub dopełnienie funkcjonowania innej...” (s. 21). Dostrzeżona potrzeba kooperacji stanowi również przedmiot dociekań badawczych A. Klementowskiej.

Powszechnie wiadomo, iż zdobycie zawodu nie stanowi dzisiaj gwarancji zatrudnienia, podobnie jak ukończony etap edukacyjny (obserwujemy znaczne bezrobocie także wśród absolwentów szkół wyższych). Potrzebne jest więc profesjonalne wsparcie doradcy przy rozwiązywaniu problemów o charakterze edukacyjno-zawodowym, oferowane osobom młodym jak najwcześniej. Jest to niezbędne w przypadku młodzieży gimnazjalnej. Wspomniana pomoc jest szczególnie cenna w szkołach wiejskich, oddalonych od specjalistycznych instytucji zajmujących się poradnictwem edukacyjno-zawodowym, co zostało mocno zaakcentowane w charakteryzowanej publikacji. Należy również dodać, że zmiany na rynku pracy po okresie transformacji spowodowały rozszerzenie grupy klientów poradnictwa zawodowego, które stało się poradnictwem całowyciowym oraz poradnictwem kariery. Uwzględniając powyższe, zasadne wydaje się stwierdzenie, iż problematyka podjęta w recenzowanym opracowaniu jest ważna nie tylko z punktu widzenia jednostek, ale i całych społeczności, które także odczuwają skutki wyborów edukacyjno-zawodowych młodzieży.

W monografii autorstwa dr A. Klementowskiej, liczącej 143 strony, wyodrębnić można cztery rozdziały (obok wstępu, zakończenia i bibliografii) ściśle związane z myślą przewodnią książki. W pierwszy z nich „*Orientacja i poradnictwo zawodowe jako działalność wspierająca człowieka w realizacji drogi zawodowej*” Autorka definiuje pojęcia kluczowe dla podjętej problematyki, związane z wyborem zawodu oraz skutecznym funkcjonowaniem w warunkach pracy zawodowej. Nawiązuje również do systemowego ujęcia orientacji i poradnictwa zawodowego oraz omawia podstawowe zasady poradnictwa zawarte w dokumentach unijnych regulujących analizowane kwestie (także związane z lokalnymi rynkami pracy), jednocześnie odnosząc się do rodzimych rozwiązań. Autorka m.in. podkreśla, że założenia teoretyczne dotyczące poradnictwa i doradztwa zawodowego w naszym kraju są zbliżone do innych państw UE, mamy jednak problem z ich praktyczną realizacją. Ten wątek może być dla Czytelnika szczególnie interesujący i warto go rozwinąć przy okazji kolejnych publikacji. W ramach drugiego z prezentowanych rozdziałów pt. „*Poradnictwo zawodowe i jego instytucjonalne formy*”, A. Klementowska przedstawia – pod kątem teoretycznym i w nawiązaniu do dokumentów prawnych – poradnictwo zawodowe m.in. na etapie szkoły gimnazjalnej. Jeden z podrozdziałów poświęca też wybranym instytucjom działającym w środowisku lokalnym, które powinny wspierać uczniów szkół gimnazjalnych w ich wyborach edukacyjno-zawodowych. Autorka po raz kolejny zaznacza, iż właściwa współpraca z lokalnymi instytucjami pomaga w realizacji działań wykraczających poza możliwości szkoły. Analizowane w opracowaniu instytucje dzieli na edukacyjne (uwzględniono tutaj rolę rodziny, szkół ponadgimnazjalnych, poradni psychologiczno-pedagogicznych) oraz pozaedukacyjne (poddano analizie Centra Edukacji i Pracy Młodzieży OHP, urzędy pracy wraz z Centrami Informacji i Planowania Kariery Zawodowej oraz urzędy gminy). Ponadto, zwraca uwagę na istotną rolę zakładów pracy w procesie przygotowania młodych ludzi do aktywnego i satysfakcjonującego funkcjonowania na współczesnym rynku pracy. W rozdziale trzecim natomiast – „*Projekt badawczy*” – doktor A. Klementowska przedstawia główne cele i problemy badawcze oraz metody i techniki badań własnych, a także opisuje teren badań – wiejską szkołę gimnazjalną. Charakterystyce poddaje także najbliższe instytucje, które jej zdaniem powinny wspierać badaną szkołę w realizacji zadań z zakresu poradnictwa zawodowego. W dalszej części monografii, w rozdziale czwartym, prezentuje wyniki badań własnych, które m.in. potwierdziły, że w badanym gimnazjum były prowadzone działania pomagające uczniom w podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru szkoły i zawodu. Jednakże zadania te realizował głównie zatrudniony w szkole doradca zawodowy, z niewielkim (niestety) wsparciem wychowawców i nauczycieli przedmiotowych. Ograniczona była również współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym i instytucjami rynku pracy. Sprowadzała się ona do ciekawych, ale najczęściej jednorazowych przedsięwzięć. Z tego też powodu, w opinii Autorki opracowania, poradnictwo zawodowe realizowane na badanym terenie nie mogło mieć charakteru systemowego, którego znaczenie podkreślono już w pierwszym rozdziale publikacji. Aneta Klementowska wymienia także inne powody związane z brakiem rozszerzonej współpracy szkoły gimnazjalnej z instytucjami rynku pracy.

Poddana ocenie monografia pt. **Poradnictwo zawodowe w gimnazjum wiejskim w wymiarze środowiskowym (studium przypadku)** stanowi interesujące opracowanie dla wychowawców, nauczycieli, doradców, studentów kierunku pedagogika oraz innych osób

---

zajmujących się aktualnie lub planujących zająć się w przyszłości realizacją zadań z zakresu poradnictwa i doradztwa zawodowego. Informacje w niej zawarte warto też wykorzystać w pracy z młodzieżą w formach edukacji pozaszkolnej. Treści prezentowane w monografii, w tym wyniki badań własnych, stanowią istotny poznawczo efekt prac systematycznie podejmowanych przez dr A. Klementowską – zarówno analiz teoretycznych, jak i działań praktycznych. Włączenie się Autorki, za pośrednictwem recenzowanej publikacji, w ważną społecznie dyskusję powinno być kontynuowane, koncentrując się np. na korzyściach płynących z doradztwa zawodowego dla wszystkich podmiotów lokalnej społeczności.